

solution: materials of XVIII Vseukr. Scientific and practical conf. in online mode using the Microsoft Teams system, Ternopil, May 20-21, 2021. Ternopil: TNMU.

3. Nechytaylo, D. Yu., Mikheeva, T. M., and Godovanets, O. S. 2022. Aktualni pytannia orhanizatsii neonatologii ta perynatalnoi medytsyny v Ukraini. Dyploмна та pislidyplomna pidhotovka likariv [Current issues of the organization of neonatology and perinatal medicine in Ukraine. Diploma and postgraduate training of doctors]. *Neonatology, surgery and perinatal medicine*, 12, 4(46), pp. 5-8.

4. Antonenko, A. M. 2020. Dosvid provedennia dystantsiinoho vykladannia dystsypliny «HYGIENE AND ECOLOGY» za tsyklovoiu systemoiu studentam 6 kursu fakultetu pidhotovky inozemnykh hromadian anhlovnoi formy navchannia [The experience of remote teaching of the discipline "HYGIENE AND ECOLOGY" according to the cycle system to students of the 6th year of the faculty of training foreign citizens of the English-language form of education]. *Actual issues improving the quality of the educational process*: materials of the conference, September 18, 2020. Ivano-Frankivsk.

5. Zhukovich, I. I. 2019. Suchasni pedahohichni tekhnologii v navchanni [Modern pedagogical technologies in education]. *Modern concepts of teaching natural disciplines in medical educational institutions*: materials XII of the international scientific and methodical internet conference, December 5-6, 2019. Kharkiv.

6. Kovalenko, M. M. 2019. Informatsiini tekhnologii v navchalnomu protsesi [Information technologies in the educational process]. *Modern Concepts of Teaching Natural Sciences in Medical Educational Institutions*: materials of the 12th International Scientific and Methodical Internet Conference, December, 5-6, 2019. Kharkiv.

УДК 37.011.3(480):37.014.3(477)(045)

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ФІНСЬКИХ ШКОЛАХ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Стрілець Ю. Н., Скиба М.І.

CREATING A LEARNING ENVIRONMENT IN FINNISH SCHOOLS: PROSPECTS FOR THE TRANSFORMATION OF SCHOOL EDUCATION IN UKRAINE

Strilets Yulia, Skyba Myroslava

У статті проаналізовано систему освіти в Фінляндії і встановлено, що вона характеризується своєю гнучкістю, комплексним підходом, освітою на основі інклюзії та високою цінністю, покладеною на педагогів, що призводить до постійного розвитку знань.

Система освіти Фінляндії сприяє використанню різних методів і методів навчання, надає фінансову допомогу для освіти, забезпечує рівні можливості для студентів з особливими потребами та цінує професію вчителя, що призводить до сильного акценту на дослідження та просування знань.

Ключові слова: освітнє середовище, фінська система освіти, ступенева освіта

System in Finland exhibits a remarkable degree of adaptability, allowing for the cultivation of diverse pedagogical methods and techniques, while fostering a flexible apprehension of knowledge. Finland endeavors to provide comprehensive education to all its citizens, offering financial support from the government and free learning opportunities, with the ultimate aim of enhancing the quality of life for those in disadvantaged circumstances. In Finland, inclusive

education is diligently practiced, ensuring that students with special needs are afforded the same educational opportunities and support as their peers. The teaching profession in Finland is held in high esteem, characterized by a demanding selection process that leads to commendable teaching performance. Finland is renowned for the research conducted by its students and other constituents of the education system, which contributes significantly to the ongoing advancement of knowledge.

Key words: *educational environment, Finnish education system, step-by-step education*

Освітній підхід Фінляндії характеризується прогресивними реформами та пропонує переконливу модель для інших країн. Завдяки відкладеному запровадженню обов'язкової освіти та зосередженню уваги на навчанні, а не на стандартизованому тестуванні, Фінляндія надає пріоритет благополуччю учнів. Ці уроки є цінними вказівками для країн, які прагнуть покращити свої системи навчання, наголошуючи на інноваціях і правах дітей як основних елементах академічних досягнень і особистого зростання [2].

Даний підхід до організації системи освіти часто запозичають як приклад різні країни у різних регіонах. Зокрема, особлива увага приділяється питанням підготовки педагогічних кадрів в університетах та відображається на системі освіти в цілому, і на шкільному навчанні зокрема. Саме тому, дана проблематика є особливо актуальною, зокрема в сфері реформування української системи шкільної освіти.

Система освіти Фінляндії детально описана у статтях «Освітні мандри до Фінляндії» (Щур, 2017) та «Пахне Фінляндією. Чого українських вчителів можуть навчити у найкрутіших школах світу» українських вчених (Куклін, 2018), але також широко вивчається поза межами України, як у самій Фінляндії, так і у світовій педагогічній науці (Б. Понт, Л. Фразінеллі, А. Харгрівз та ін., Е. Ахо (2006), Е. Пекконен, К. Пітканен (2006), К. Сабель (2011), П. Салберг (2006) та ін. [1]. Незважаючи на наявні дослідження ця тема є доволі широкою та потребує подальшого розкриття, зокрема з боку перспективи використання ідей фінського досвіду для реорганізації системи освіти України та підготовки майбутніх вчителів в системі педагогічної освіти України.

Метою дослідження є ознайомлення та оцінка переваг фінської системи освіти та можливість адаптації її основ для української системи освіти у рамках загальної шкільної освіти та зокрема концепції Нової української школи (НУШ)

(яка передбачає, зокрема різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості учня), оскільки Міністерство освіти і науки України спільно з урядом Фінляндії у 2018 році розпочали роботу над проектом «Фінська підтримка реформи української школи», який був розрахований до 2021 р. Проект «Фінська підтримка реформи української школи» – це двостороння ініціатива Уряду Фінляндії і Міністерства освіти і науки України, що передбачав допомогу в підвищенні кваліфікації українських вчителів, популяризацію освіти та покращення освітнього середовища шкіл у межах концепції «Нова українська школа».

Результати. Фінські школи відомі в усьому світі своїми успіхами, незважаючи на те, що Фінляндія зробила освіту обов'язковою відносно пізно, у 1921 році. Ця зміна була особливо важливою в минулому для сільських районів, де відвідування школи було обмеженим. У 1960-х роках систему навчання в країні було реформовано, щоб задовольнити потребу в професійно-технічних працівниках, які мали відновлювати країну після Другої світової війни. Ця реформа призвела до нової навчальної програми, яка прийняла новий підхід, охоплюючи як технічні, так і академічні дослідження [4].

Освітня система Фінляндії є однією з найкращих у світі згідно з Програмою оцінювання міжнародних студентів (PISA). Але країна стикається з тими ж проблемами, що й усі інші – скорочення концентрації уваги дітей, які вирости в цифровому світі, втрати в навчанні, накопичені під час пандемії, зростання кількості прогулів і перевантажені батьки, які намагаються встановити обмеження.

Освітня політика Фінляндії, базується на справедливості, гнучкості, креативності, професіоналізмі вчителя та довірі. Розуміння полягає в тому, що освітня політика Фінляндії, спрямована на підвищення успішності учнів, була побудована на ідеях сталого лідерства, яке приділяє значну увагу викладанню та навчанню, розумній підзвітності, заохочуючи школи створювати оптимальні навчальні середовища та впроваджувати освітній контент, який найкраще допомагає їхнім учням досягти загальні цілі шкільного навчання.

Традиційна фінська школа складається з двох рівнів: 1-6 класи (alakovu) та 7-9 (ylakovu) класи. Після цього школярі продовжують навчання у додатковому 10 класі, де можуть підвищити рівень своїх оцінок, а потім – вступають у професійні коледжі чи ліцеї, які можна порівняти з нашими 11-12 класами.

Фінська система освіти надає пріоритет навчанню над тестуванням. На відміну від багатьох країн, регулярних національних іспитів немає. Натомість вчителі оцінюють учнів на основі цілей навчальної програми. Єдиний загальнонаціональний іспит, який називається іспитом на атестат зрілості, проводиться наприкінці середньої школи. Цей іспит служить для визначення допуску до підвищення кваліфікації [3]. Однією з причин, чому це так ефективно, є відсутність конкуренції, яка спостерігається протягом усього навчання дитини в школі.

Фінляндія фінансує більшу частину своєї шкільної підготовки, тобто немає плати за навчання на будь-якому рівні освіти. Навіть у перші роки навчання такі речі, як шкільні матеріали, харчування та транспорт, є безкоштовними. У середній школі учні оплачують підручники та транспорт. Існує також хороша система стипендій на навчання та позик, доступних для підтримки студентів у середній школі та коледжі.

Кандидати на професію вчителя у Фінляндії проходять складну п'ятирічну магістерську програму, де в умовах високої конкуренції серед потенційних кандидатів, до викладання в школах допускаються тільки студенти, які отримали магістерський ступінь. Фінських педагогів виокремлює їхня автономія у виборі методів навчання, що є відхиленням від норм багатьох інших країн, де домінують зовнішні вимоги, такі як стандартизоване тестування та державний контроль. Наприклад, якщо у класі 20 дітей, що, до речі, є особливістю фінських шкіл та відмінністю від українських, є можливість використати 20 різних шляхів навчання, оскільки освіта зосереджена на учневі та на можливості задовольнити потреби кожного учня зокрема.

Шкільна система Фінляндії може навчити інших важливих уроків.

Наприклад, школярі тут мають коротші шкільні дні, немає домашніх завдань, і вони більше зосереджуються на навчанні. Вчителі також прагнуть отримати вищу кваліфікацію, що допомагає учням краще навчатися в школі.

Фінська система освіти заснована також на широкому використанні ІКТ та інформаційних мереж. Комп'ютери допомагають у зборі й аналізі інформації про стан справ у вчителів, учнів і системи в цілому, учителі можуть використовувати ІКТ (особливо Інтернет) для професійного росту, спілкування з колегами, батьками, адміністрацією.

Показовим є той факт, що з 2015 року у Фінляндії скасували рукописне письмо у школах. Адже, на думку фінського міністерства освіти, школярі повинні більше часу проводити не над зошитами, а за комп'ютером, набираючи текст за допомогою клавіатури [1].

Зрозуміло одне, що у Фінляндії є освітня модель, яку світ повинен вивчати і вона працює, тому важливо намагатися адаптувати таку систему освіти і в Україні, звичайно ж вона знайде тут своїх прихильників, але можуть виникати і окремі труднощі, зокрема з відмінними підходами до організації системи освіти, наповненням навчальних класів (зокрема в містах в умовах браку навчальних закладів), світоглядні проблеми тощо.

Українська система шкільної освіти нараховує низку внутрішніх проблем. Перелічимо деякі з них:

- низька заробітна плата та соціальна незахищеність вчителів можуть негативно впливають на якість освіти та часто не дозволяють підтримувати кваліфікацію вчителів на належному рівні;

- старі підручники, зміст і методика яких часто не відповідають сучасним вимогам до її якості в сучасному світі;

- навіть наявні обмежені ресурси (зокрема фінансові) на освіту витрачаються неефективно. Надто багато сил задіяно в освіті, різних предметах, і всі вони мають свої інтереси. Недосконалість системи управління призводить до браку коштів, а прозорість їх використання є недостатньою;

- якість навчання досі оцінюється за внутрішніми критеріями. Оцінки, необхідні для визнання ролі середньої загальної освіти для успішного життя людини, для економіки, відсутні і не застосовуються ні органами управління освітою, ні суспільством.

В контексті використання фінського досвіду організації системи освіти в українських реаліях та можливостях важливо переймати досвід опираючись на наступні дієві основи, що вже успішно себе зарекомендували:

- концепція навчання, де важливі власна активність учня та взаємодія з учителем, іншими учнями та навчальним середовищем;
- учень має справу з отриманою інформацією та інтерпретує її на основі своїх попередніх знань (підхід конструктивної педагогіки);
- консенсус щодо спільного навчання всіх дітей у спільній шкільній системі;
- очікування, що всі діти можуть досягти високих рівнів, незалежно від сімейного походження чи регіональних обставин;
- цілеспрямоване прагнення до досконалості в навчанні;
- колективна шкільна відповідальність за всіх учнів;
- фінансові ресурси, які тісно зосереджені на класі;
- атмосфера довіри між освітянами та громадою.

Інновації в системі освіти Фінляндії відрізняють її від багатьох інших світових моделей. Вона викликає довіру до вчителів, мінімізує стандартизоване тестування та забезпечує рівні можливості для всіх. Підхід Фінляндії до освіти допомагає учням розвиватися як в академічному, так і особистому плані.

Мінімальне стандартизоване тестування дозволяє учням зосередитися на глибшому навчанні та критичному мисленні, а не на запам'ятовуванні. Відданість Фінляндії інклюзивності та підтримці всіх студентів створює сприятливе навчальне середовище. Скорочення навчальних днів і обмеження домашніх завдань мають на меті зменшити стрес і сприяти збалансованому способу життя учнів.

Збалансована навчальна програма, високий престиж викладачів і

орієнтація на професійний розвиток сприяють загальному успіху системи освіти Фінляндії, тому важливо впроваджувати таку навчальну програму в українські школи для досягнення найвищих результатів. Передусім, це стосується політики відкритості навчальних закладів до міжнародних спільнот, великої довіри до учнів та вчителів, впровадження індивідуальних навчальних планів для учнів та вчителів, наявності сучасної матеріально-технічної бази, практико-орієнтованого і дослідно-базованого навчання, конкурентоспроможності, відповідної конкурентної заробітної плати. Ці чинники уможливають ефективність ведення навчального процесу у системі освіти різних рівнів та можуть бути використані в умовах концепції «Нової Української Школи».

Список використаних джерел

1. Формування ІКТ-компетентностей у фінській освіті як система: ступеневий аналіз. URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iu/article/view/140> (дата звернення 20.02.24).
2. Finland's children-centric school system: a global model for success. URL: <https://www.humanium.org/en/finlands-children-centric-school-system-a-global-model-for-success/> (дата звернення 15.02.24).
3. Introduction to Finland Education. URL: <https://www.ccefinland.org/finedu> (дата звернення 23.02.24).
4. Political, social and economic background and trends. Retrieved from European Commission. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/finland/historical-development> (дата звернення 20.02.24).

References

1. Formuvannia IKT-kompetentnostei u finskii osviti yak systema: stupenevyi analiz [Formation of ICT competences in Finnish education as a system: level analysis]. Available at: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iu/article/view/140> [Accessed 20.02.24].
2. Finland's children-centric school system: a global model for success. Available at: <https://www.humanium.org/en/finlands-children-centric-school-system-a-global-model-for-success/> [Accessed 15.02.24].
3. Introduction to Finland Education. Available at: <https://www.ccefinland.org/finedu>. [Accessed 23.02.24].
4. Political, social and economic background and trends. Retrieved from European Commission Available at: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/finland/historical-development> [Accessed 20.02.24].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>